

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/1569
G.K. 65

Sayı : B.17.0.SGB.0.12.00.00 - 610 - 4178 - 17387 6.11/2012
Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 16/12/2011 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/610-2-429/4091 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan, Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan KÖKTÜRK tarafından Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'a tevcih edilen ve Bakanlığımca yazılı olarak cevaplandırılması tensip edilen 7/1569 Esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin hazırlanan cevabi bilgiler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fatma ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru Önergesi cevabı (... sayfa)

DAĞITIM :
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

Zonguldak Milletvekili Sayın Ali İhsan **KÖKTÜRK**'e Ait 7/1569 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Olarak Hazırlanan Cevap Metni

Türkiye’de Kadın Hakları alanında büyük atılımlar Cumhuriyetin ilanıyla başlamıştır. Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk kadınların toplum yaşamında yer almasının önemine birçok kez dikkat çekerek bu alanda büyük devrimlere girişileceğinin müjdesini vermiştir.

İlkel siyasal anlayışların terk edilip, çağdaş uygarlığın gereklerine göre düzenlenen ve Türkiye Cumhuriyetinin esasını teşkil eden Türk Medeni Yasası (Yurttaşlar Yasası) TBMM’de görüşülürken dönemin Adalet Bakanı Mahmut Esat BOZKURT’ un şu sözleri, Büyük Önder Atatürk’ ün düşüncelerini, Cumhuriyetimizin kuruluş amacını ve kadınlara verilen önemi çok açık ifade etmektedir. Buna göre, “ Medeni yasa ‘...istenildiği zaman kolundan tutulup bir köle gibi yerden yere vurulan, ama ezelden beri hanım olan Türk anasını layık olduğu saygın konuma getirecektir.’ 1926’da Medeni Kanun’un kabulüyle sosyal yaşamda kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.

Türk Kadını; 1930 Belediye Seçimlerine katılma hakkı, 1934 yılında seçme ve seçilme hakkını kazanarak birçok Avrupa devletinden önce kanun önünde erkeklerle eşit haklara sahip olmuştur. 1936’da İş Kanunu yürürlüğe girmiş, kadınların çalışma hayatına yönelik düzenlemeler getirmiştir. 1937’de Kadınların yeraltında ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmasını yasaklayan 1935 tarihli 45 sayılı ILO sözleşmesi kabul edilmiş, 1945 yılında “Analık sigortası “(doğum yardımı) 4772 sayılı yasa ile düzenlenmiştir. 1949 yılında da, “Yaşlılık sigortası”nın kadın ve erkekler için eşit esaslara göre düzenlenmesi 5417 sayılı yasa ile sağlanmış ve kadınların aleyhine olan eşitsizlikler giderilmiştir.

Ne yazık ki, ülkemiz 1946’dan sonra aydınlık yolundan saptırılarak her alanda olduğu gibi Kadın Hakları konusunda da gerileme sürecine girmiştir.

Uluslararası Yönetim Geliştirme Enstitüsü tarafından yapılan açıklamaya göre “Kadın nüfusunun istihdamı açısından oldukça geri sıralarda yer almaktadır. Kadın – erkek ücret farklılığı 2005 İnsani Kalkınma Raporuna göre yüzde 46’dır.

Türkiye’de her üç kadından biri şiddet görüyor. Her gün bir kadın töre –namus cinayeti ve örtülenmiş intiharlar nedeni ile yaşamını yitiriyor.

Okuma yazma bilmeyen 40 yaş üzerinde kadın oranı yüzde 64. Kırsalda yüzde 28.6 kadın, okuryazar değil. Türkiye’de yaklaşık 8 Milyon kadın okuma yazma bilmiyor.

Bu bilgiler ışığında;

SORU 1:Kadınlarımızın; hakları açısından AKP iktidarıyla birlikte alabildiğince olumsuz bir sürece sokulduğu, tüm Cumhuriyet kazanımlarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu duruma engel olmak için herhangi bir çalışmanız, planınız ve programınız var mıdır?

CEVAP 1: Ülkemiz kadınlarının hak, imkân ve fırsatlardan erkeklerle eşit olarak yararlanmasını sağlamak, hükümetimizin öncelikli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Nitekim Türkiye’de özellikle son on yılda, kadın erkek eşitliği, kadının insan hakları ve kadınların toplumsal konumuna ilişkin olarak reform niteliğinde düzenlemeler yapılmıştır. Başta Anayasamız olmak üzere yasalarımızda kadın-erkek eşitliği ilkesi daha da güçlendirilmiş, Medeni Kanun, İş Kanunu ve Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarda yapılan eşitlikçi reformlarla, mevzuatımız kadın erkek eşitliği ilkesine dayalı bir yapıya kavuşturulmuştur. Bu kapsamda yapılan düzenlemeler aşağıda yer almaktadır:

- Anayasa'nın 10 uncu maddesine; 2004 yılında: "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." hükmü eklenmiştir.
- 2010 yılında 10 uncu maddenin ikinci fıkrasının sonuna: "...., bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz." ibaresi eklenmiştir.
- 41 inci maddesine; "Aile Türk toplumunun temelidir" ifadesinden sonra gelmek üzere "ve eşler arasında eşitliğe dayanır." hükmü eklenmiştir.
- 66 ncı maddesinden Türk vatandaşlığının düzenlenmesi ile ilgili eşitsizlik içeren hüküm çıkarılmıştır.
- 90 ıncı maddesine: "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla ulusal kanunların aynı konudaki farklı hükümler içermesi durumunda çıkabilecek ihtilaflarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır" hükmü eklenmiş, bu çerçevede Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) de ulusal düzenlemeler karşısında üstün konuma getirilmiştir.
- 2005 yılında yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu, reform niteliğinde düzenlemeler içermektedir. Töre cinayetleri faillerinin en yüksek ceza ile cezalandırılması, evlilik içi tecavüzün suç olarak tanımlanması dâhil olmak üzere Kanun ile önemli düzenlemeler getirilmiştir.
- 2003 yılında yürürlüğe giren Yeni İş Kanunu ile; işveren ve işçi ilişkisinde cinsiyet dâhil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.
- 2007 yılında Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişiklikle; hane içinde kadınlar tarafından üretilen ürünlerin düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satılması sonucu kadınların elde ettikleri gelirler vergiden muaf tutulmuştur.
- 2011 yılında yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanun ile kadınlara yeni istihdam imkânlarının sağlanması bakımından erkeklere nazaran pozitif ayrımcılık yapılmıştır. Belirli koşullara bağlı olarak farklı sürelerle olmak üzere sigorta primlerinin işveren hisselerinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacağı hususu düzenlenmiştir.
- Ayrıca söz konusu Kanun ile doğum öncesi ve doğum sonrası izinler birleştirilmiş ve annenin ölümü halinde bu iznin memur olan baba tarafından da kullanılabilceği düzenlenmiştir. Doğum sonrası ücretsiz izin süresi 24 aya çıkarılmış ve bu iznin de isteği halinde baba tarafından da kullanılabilceği hükmü getirilmiş, kız çocukları çalışmaya başladıktan sonra işten ayrılmaları veya evlendikten sonra boşanmaları halinde tekrar bakmakla yükümlü olunan kişilerden sayılmıştır.

- Kanunun yürürlüğe girmesinden sonraki sürelerle ilişkin olmak üzere, İş Kanunu'na göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile ay içerisinde otuz günden az çalışan sigortalılara, kalan sürelerini borçlanabilme imkânı getirilmiştir.
- Kadın ve aile bireylerine şiddetle mücadelenin gerek önleme, gerek koruma gerekse cezalandırma ve tazmin boyutlarına hizmet edecek geniş kapsamlı düzenlemeler getiren 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Hükümetimizin sorunlarla mücadeledeki kararlılığını göstermekte olan söz konusu Kanun ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.
- Öte yandan özellikle kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadın istihdamının artırılmasına ilişkin olarak; 2006 yılında yayınlanan "Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler" konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi, kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkanının sağlanması amacıyla 2010 yılında yayınlanan "Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması" konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi, kamu kurum ve kuruluşlarının personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayrımı yapılmaması amacıyla 2004 yılında yürürlüğe giren "Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi" konulu Başbakanlık Genelgesi gibi genelgelerle yasal alanda sağlanan bu ilerlemeyi uygulama alanına taşımak hedeflenmiş olup bu konularda oluşturulan eylem planlarındaki stratejiler takip edilmektedir.
- 633 sayılı KHK ile kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın temel politika hedefleri arasında; kadınların toplumsal yaşamın her alanında yer almaları, statülerinin yükseltilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadınların kaynaklara ulaşımını, kalkınma sürecine ve çalışma hayatına etkin katılımını, kalkınmanın fırsat ve imkânlarından eşit biçimde yararlanmasını sağlamak, ekonomik açıdan güçlendirecek politikalar üretmek gibi unsurlar yer almaktadır. Öte yandan 61. Hükümet Programında belirtildiği üzere, kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, çalışma hayatına katılımının ve rolünün artırılması, işyerinde ayrımcılığın önlenmesi, fırsat eşitliğinin sağlanması, kadınların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğinin artırılması hedefleri önümüzdeki dönemde gerçekleştirileceğimiz çalışmaların genel çerçevesini oluşturmaktadır.

SORU 2: BM Kalkınma Programı'nın (UNDP) yıllık "İnsani Gelişme Endeksi" raporunda bu yıl üç sıra birden gerileyerek 79'uncu sıraya inen ülkemizin, kadınlara fırsat eşitliği sunulması konusunda da dikkat çekici gerileme içinde olduğu görülmektedir. Rapordaki "Cinsiyete Dayalı Gelişme Endeksi" (GEM) verilerine göre, ülkemizin bu alanda Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin de gerisinde kalarak 109 ülke arasında 101. sırada olmasının nedeni nedir? Bu gerilemenin durdurulması ve

Ülkemiz kadınlarının çağdaş ülkelerin kadınlarının içinde yer alabilmesi için yakın zamanda yaşama geçirilecek bir planınız var mıdır?

CEVAP 2: “İnsani Gelişmişlik Raporu” Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından her yıl yayımlanmaktadır. Daha nceki İnsani Gelişmişlik Raporlarında “Toplumsal Cinsiyete İlişkin Gelişmişlik Endeksi” ve “Toplumsal Cinsiyeti Güçlendirme önlemi” isimli iki ayrı endeks kullanılırken, 2010 yılı İnsani Gelişmişlik Raporunda söz konusu endeksler birleştirilmiş ve “Toplumsal Cinsiyet Eşişsizliği Endeksi” adını almıştır.

Türkiye, 2011 yılı İnsani Gelişmişlik Raporu’nun Toplumsal Cinsiyet Eşişsizliği Endeksi bölümünde 77. sırada yer almaktadır. Bu endeksin belirlenmesinde dikkate alınan göstergeler ve “Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları” verilerine göre ülkemizin söz konusu göstergelerle ilgili mevcut durumuna ilişkin bilgiye aşağıda yer verilmektedir:

- **Anne lm hızı;** 2005 yılında yapılan “Ulusal Anne lmleri çalışması” sonuçlarına göre anne ölüm oranı yüz bin canlı doğumda 28,5 iken 2011 yılı anne ölüm hızı yüz bin canlı doğumda 15,4 olarak gerçekleşmiştir.
- **Adolesan doğurganlık oranı;** ve **Kontraseptif kullanma oranı (herhangi bir yöntem 15-49 yaş arası evli kadınlar);** TNSA 2008 sonuçlarına göre, Türkiye’de 1970’lerin sonunda 4 çocuğun üzerinde olan toplam doğurganlık hızı 2.14 düzeyine kadar gerilemiştir. TNSA 2008’e göre 15-19 yaş grubundaki kadınların doğurganlık düzeyinde bir önceki araştırma dönemine göre %30’luk azalma gözlenmiştir.
- **Kadın parlamenter oranı;** Endekste Türkiye’nin puanları incelendiğinde, bazı göstergelerde ülkemizin resmi istatistikleriyle endekste yer alan istatistiklerin farklı ya da geçmiş dönemlere ait olduğu görülmektedir. Örneğin 2011 yılı Haziran ayında gerçekleştirilen milletvekili seçim sonuçlarına göre ülkemizde %14,3’lk (79/550) bir kadın parlamenter oranı mevcut iken endekste bir önceki dönem verisi (%9,1) dikkate alınmıştır.
- **En az orta öğrenim düzeyinde öğrenim gören 25 yaş ve üstü nüfus oranı (kadın/erkek);** 2001/2002 ğretim yılında ortaöğretim kademesinde net okullaşma oranı toplamda % 48,1 iken, erkek ve kız çocukları için bu oran sırasıyla % 53 ve 42,9 olarak kaydedilmiş, 2011-2012 ğretim yılına gelindiğinde ise net okullaşma oranı % 67,37 olmuş, erkek ve kız çocukları için net okullaşma oranı sırasıyla % 68,53 ve 66,14 olarak gerçekleşmiştir.
- **İşgücüne katılım oranı (kadın/erkek);** TÜİK’den alınan bilgiye göre 2011 yılı itibariyle kadınların işgücüne katılma oranı %28,8’dir. Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranlarının artırılmasına yönelik olarak tüm taraflarca yürütülen faaliyetlerden bazıları aşağıda yer almaktadır:

“Toplumsal Cinsiyet Eşişliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013)”,

Türkiye İş Kurumu tarafından gerçekleştirilen “Kadın İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu” ve “Türkiye’de Kadınlar İçin İnsana Yakışır İş İmknları Sağlanması Yoluyla Toplumsal Cinsiyet Eşişliğinin Gerçekleştirilmesine Yönelik Aktif İşgücü Piyasası Politikaları Projesi”,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen “Çalışma Hayatında Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi”,

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından kadınlara uygun koşullarda verilen krediler,

Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen Sosyal Destek Programı,

Valiliklerce gerçekleştirilen mikro kredi uygulamaları,

- **Doğum öncesi en az bir kez bakım alanların oranı;** Son doğumların gebeliği sırasında bir sağlık personelinin doğum öncesi bakım hizmeti alma oranı % 92’dir.
- **Yetkili sağlık personeli tarafından yaptırılan doğumlar;** TNSA 2008 sonuçlarına göre sağlık personeli yardımıyla yapılan doğum oranı %91,3’tür. Yine TNSA 2008’e göre hastanede doğum oranı %89,7 iken 2010 yılında bu oran %93’e yükselmiştir.

SORU 3: 7 yıllık iktidarınız döneminde Milli Eğitim Bakanlığına, Adalet Bakanlığına, İçleri Bakanlığına, Ulaştırma Bakanlığına, Çevre ve Orman Bakanlığına, Kültür ve Turizm Bakanlığına kaç kadın yönetici atanmıştır. Bu bakanlıklardan kaç kadın yönetici emekli olmuştur?

CEVAP 3: Soru Bakanlığımızın faaliyet alanına girmemekle birlikte istenilen bilgilerin ancak adı geçen Bakanlıklardan edinilmesi mümkündür.

SORU 4: Ülkemizde 2002-2011 yılları arasında yıllara göre kadınların çalışma hayatına katılma oranları nedir?

SORU 5: Kasım 2011 itibariyle kadınların işgücüne katılma oranı nedir?

CEVAP 4-5: Ülkemizde 2002-2011 yılları arasında yıllara göre kadınların işgücüne katılma oranlarını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır:

	İşgücüne Katılma Oranı (%)
2002	27,9
2003	26,6
2004	23,3
2005	23,3
2006	23,6
2007	23,6
2008	24,5
2009	26,0
2010	27,6
2011	28,8